

Горана Старијаш
Универзитет у Београду
Учитељски факултет

Методичка теорија и пракса број 1/2019.
УДК: 37.012
стр. 227 - 229

ПРИСТУП И РЕФОРМЕ ФИНСКОГ ОБРАЗОВНОГ СИСТЕМА

Pasi Sahlberg (2013). *Финске лекције*. Београд: Новоли.

Монографију *Финске лекције* издао је Новоли у Београду 2013. године. Аутор Pasi Sahlberg је у првом лицу дао приказ промена образовног система у Финској, како је образовни систем од осредњег могуће уздићи до тог нивоа да данас служи као пример многим, па чак и најразвијенијим, државама. Монографија кроз своја поглавља показује како је могуће пронаћи веома успешан сопствени пут у образовању уз одговарајуће и мудре стратегије. Књига је заснована на низу претходних верзија различитих делова анализа аутора, његових истраживања и расправа који се могу пронаћи у радовима који су наведени у библиографији ове монографије.

Монографија укупно броји двеста двадесет страна. Подељена је на следеће целине: „Увод: да, можемо (да учимо једни од других)“, „Фински сан: исте образовне могућности“, „Фински парадокс: мање је више“, „Финска предност: наставници“, „Фински пут: конкурентна социјална држава“ и „Да ли будућност припада Финској?“. Поред текста садржи графичке приказе са статистичким подацима везаним за саму тему књиге. На крају књиге налази се попис сто четрдесет три библиографске јединице.

У уводу аутор, кроз своје лично искуство наставника и истраживача, укратко приказује зашто је Финска данас образовни узор многим државама. Приказује фински систем образовања који је изграђен на једнакостима и није усмерен на примену стандардних решења у образовању.

Прво поглавље „Фински сан: исте образовне могућности“ приказује преглед историјских догађаја после Другог светског рата, па све до настанка модерне школе, до 70-их година 20. века. У овом поглављу аутор упознаје читаоце с појмом *перускоулу* – целовити и јединствени систем деветогодишњег обавезног образовања. Реформа

обухвата три кључна елемента: пружање једнаких образовних могућности свима без обзира на порекло и животне околности, помоћ и саветовање свим ученицима у циљу што боље професионалне оријентације и увођење иновативних метода и облика рада.

Наредно поглавље „Фински парадокс: мање је више“ приказује анализу статистичких података који указују на успешност финских ученика – ПИСА и ТИМСС поредећи их са резултатима ученика других европских држава чланица ОЕЦД-а. Ово можемо да илуструјемо податком да су фински ученици од 2000. године у три циклуса ПИСА истраживања заузели прво место у области математичке и језичке писмености.

Аутор ове одличне резултате приказује као резултат деловања три елемента. Као прво, наставници у финским школама проводе мање времена у директном поучавању и настави у односу на остале своје европске колеге. Тиме им је омогућено да имају више времена за припреме и планирање наставе, као и за стручно усавршавање. С друге стране, ученици имају мање домаћих задатака у односу на ученике у другим европским државама, јер се целокупан рад заснива на учењу током трајања наставе. Други елемент односи се на процес вредновања постигнућа – *мање испита, више постигнућа*. Ученици нису подвргнути стандардизованим тестовима знања, већ континуираним праћењем и помоћи у учењу кроз три нивоа. Први ниво представља вредновање где сваки наставник вреднује ученике бројиним низом поступака, што представља и саставни део учења и поучавања. Други ниво се реализује током сваког семестра где се прати успех у наставним и ваннаставним активностима и успех у учењу и понашању. Наставници на основу тих података предлажу мере за побољшање резултата сваког ученика. Трећи ниво који се састоји у вредновању малог узорка школа сваке године чиме се добијају подаци о успешности целог образовног система Финске.

Треће поглавље „Финска предност: наставници“ приказује улогу наставника у образовању, али и углед који имају наставници у Финској. У оквиру овог поглавља дат је приказ селекције и образовања наставника где од десет пријављених кандидата само један остварује право уписа. Професију наставника у Финској карактерише висок степен аутономије, али и личне одговорности, као и континуирано усавршавање и перманентно образовање. Аутор посебно истиче и наглашава улогу наставника као темеља на ком се граде образовне промене. Наставници имају велику улогу и у професионалном усмеравању ученика чиме се постиже редуковање погрешних одлука нудећи индивидуалне информације и помоћ пре него што млади људи донесу одлуку за даље образовање.

Поглавље „Фински пут: конкурентна социјална држава“ повлачи паралелу између развоја образовања и развоја финске привреде напретком фирме Нокиа која је тада била водећа финска фирма и заговарала квалитетно образовање у перускоулу где се изграђују темељи знања и вештина. Напредак фирме остварен је у релативном кратком периоду кроз корените организационе промене, сличне онима које су настале и у образовном систему. Иако је реч о различитим системима спона је била веровање у иновативне и образоване младе људе.

Последње поглавље „Да ли будућност припада Финској?“ приказује податке који говоре да је финско образовање обележило прву деценију 20. века. Аутор истиче како је потребно непрестано промишљање о образовању и увођењу иновација. У оквиру овог поглавља износе се закључци који указују на то да перускоулу омогућава једнаке могућности образовања за сву децу у Финској. Наставнички позив привлачи многе младе Финце, ужива велики углед и поштовање. Један од разлога популарности овог позива јесте и податак да је степен магистра основни услов за запослење у струци, што отвара и друге могућности, у другим секторима, за запошљавање у будућности. Финска има разумну политику одговорности за успех. Ученици обично не добијају бројчане оцене већ постоје описне оцене и константна повратна информација. Један од кључних чинилаца јесте одговорност наставника. Нема сопљашњег стандардизованог тестирања. Људи верују у школе, а развој образовања се темељи на сталном прилагођавању школовања променљивим потребама појединца и друштва.

Монографија *Финске лекције* аутора Пасија Сахлберга представља приказ како су Финци променили образовни систем од оног на неком средњем нивоу до данашњег, који представља узор многим. Чиниоце успеха представља све оно што је супротност дешавањима у образовном систему многих држава Европе и шире где доминирају такмичење, стандардизација, одговорност за успех ученика заснован на тестирању итд.

Аутор овом монографијом не нуди готово решење за успех већ подстиче читаоце на промишљање и проналажење сопственог пута у промени система васпитања и образовања. Прича о промени образовно-васпитног система Финске пружа наду свим онима који су забринути и мисле да промене нису могуће. Ово је одлична књига за све учитеље и професоре, родитеље и све остале које занима како да помогну систему образовања да би остварио све своје потенцијале.